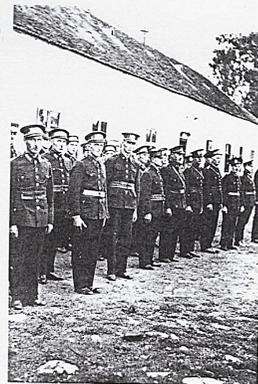

dekorácii brata miest. veliteľa a obvodového dozorca Jána Pánika, bronzovým zaslúžným križom za jeho mimoriadnu organizáciu činnosti na poli hasičskej, o ktorom akte sa podobieška pripojuje:

1. Štefan Zeiwald okr. veliteľ Časť hasičstva pri
2. Emanuel Šillo ved. notár slávnosti: deko-
3. Ján Pánik miest. veliteľ a rácie. —
obvodový dozorca.

Textoris, Ondrej Lašik a Mária Hroncová (Pamätná kniha obce Breznička I., s.39)

V roku 1935 sa uskutočnil súpis ovocných stromov a krov. Stromy: jablone 523, hrušky 494, čerešne 120, višne 22, slivky bystrické 52, iné 952, marhule 6, broskyne 13, orechy 45 spolu 2 227 stromov. Kry: ríbezle 134, egreše 30, spolu 164 krov. Voľby v Brezničke boli s týmito výsledkami: Autonómny blok (Hlinka- Rázus), Republikánska strana maloroľníckeho ľudu 79, Sociálnodemokratická strana 16, Komunistická strana 4, Národno socialistická strana 3, Československá ľudová strana 1, Živnostenská strana 1. Spolu 228 platných hlasov. Z r. 1936 je zachované foto 20 hasičov Brezničky (pozri foto aj s menoslovom) Vybudovalo sa aj Hasičské skladište slávnostne odovzdané 5.septembra 1937 za účasti okr. veliteľa Štefana Zeiwalda, kalinovského a hrabovského DHZ. Obvodný dozorca, miestny veliteľ DHZ v Brezničke Ján Pánik bol dekorovaný bronzovým zaslúžným križom za jeho mimoriadnu organizačnú činnosť na poli hasičstva. (Pamätná kniha obce Breznička I., s.55, pozri 2 foto)

Dlhoročným obecným zriadencom bol Ondrej Král, pre vysoký vek ho vystriedal Ondrej Gábor krajč.

V roku 1936 sa v obci zriadila Civilná protiletická ochrana (CPO) veliteľom sa stal Ján Pánik. Vykonal sa aj Rámbulácia katastra obce, výmera 974 kat. holdov. V roku 1937 Breznička mala 411 obyvateľov, národnosti Československej 403, knižnica mala 214 zv. slovenských kníh. Pre porovnanie s okolitými obcami:

Obec	počet obyv.,	národnosti čsl.	nemeckej,	maď.	židovskej,	počet zv. kníh:
Zelené	452	441	3,	2,	6	331
Hrabovo	525	524				168
Kalinovo	1201	1144	4	15	7	468

(KRAUS, F. 1937)

V máji 1937 sa konal veľký 37 denný štrajk tehelne pod vedením komunistov. Počas štrajku sa aktivizovali aj červené odbory. Zhromaždenie odborárov bolo napr. aj v doline Pod Borčekom pri Iplí, medzi Kalinovom a Brezničkou. Štrajkujúcim sa podarilo vynútiť menšie ústupky na kapitalistoch. (JÁNOŠ, P. 1977) V roku 1937 bolo postavené nové hasičské skladište s celkovým nákladom 4 800. Slávnostné odovzдание sa uskutočnilo 5.septembra 1937 (pozri foto). V tomto roku bol postavený aj nový most cez brod, ktorý vyhotovil Ján Slavkovský, mlynár. Konala sa aj oprava obecnej vylne a kováčskeho bytu. 11.mája 1938 boli voľby v obci pod jednotnou kandidátkou s názvom: „ Autonomistický blok a republikánska strana“. Článok v lučenských novinách Národný týždenník „ Breznička ide jednotne do volieb“ uvádza kandidátov: M.Gábor, I.Geleta, P.Morhác, I.Hoffmann, I.Geleta st., M.Hlák, I.Mlinárik, Š.Križo, M.Balkovský, I.Morhác krajč., I.Gábor a M.Gábor.

Nový veliteľ sa obrátil k bratom hasičom: „Bratia! Prilože i vy ruku k dieľu, lebo len tak dosiahneme vytýčeného cieľa. Preto hor sa, bratia, nech nám slúži za vzor krásna výpoveď nášho spasiteľa: „Miluj bližného ako seba samého“. Valné zhromaždenie po sľube 3 nových hasičov ukončil brat veliteľ prívolaním:“ Zďar práci hasičskej“. (Breznička, pri Lučenci. In. Hasičské listy č.5. 1929 s.61, DRENKO, J.- KEPENA, J. 2003, s.68)

28.apríla 1929 bola založená Slovenská evanjelická jednota miestny odbor v Brezničke č. 136 s 50 členmi z podnetu Jána Pánika. (pozri foto)

V roku 1930 Breznička mala 411 obyvateľov, v marci- apríli sa v obci vyskytol brušný týfus.

V období hospodárskej krízy nespokojnosť občanov sa prejavila aj v rôznych protestoch. 25. februára 1931 predpoludním na Námestí v Republiky v Lučenci zatkla polícia počas demonstrácie okolo 70 mladíkov, medzi nimi aj z Brezničky (ČERVENÁK, V. 1971 s. 231) V roku 1930 majiteľom tehelne v Brezničke bol Kraus. 5.júla 1931 HOJ č.5 usporiadala Verejné Obvodové hasičské eviencie v Cinobani za účasti zborov so striekačkami tak aj z Brezničky.

V roku 1931 novým starostom obce sa stal Ján Lörinčík ,železničiar, pokladníkom Ondrej Morháč hajtm., kandidovali Križo, Mlynárik, Gábor, Murín, Balkovský, Slavkovský, Morháč.V Brezničke v tomto období bola ev.ľudová škola, ev. modlitebňa, kat. kostol, obchod a krčma. Cez obec prechádzali osobné i nákladné vlaky.

Z oblasti kultúry okrem hasičských podujatí (tanečné zábavy a športové podujatia), bola aj ľudová obecná knižnica utvorená v roku 1930.

20.decembra 1931 elektrifikácia obce za 66 000 Kčs (štátna subvencia 50 %, čiže 33 000 Kč). V roku 1932 boli v obci 8 verejných lúč (z ktorých svietili však len 3 pri Potravnom dome, na obecnom námestí a pri rím.kat. fare).

Elektrina bola zavedená do 36 bytov. V roku 1933 Ján Lörinčík sa vzdal úradu a za starostu bol zvolený Ján Mlynárik. Od tohto roku viedol Pamätnú knihu obce Breznička Ján Pánik správca školy.V nej na s.7-8 sú uvedené mená 92 občanov aj s číslami domov. V roku 1934 sa oblie z Brezničky odovzdávalo do Obilného monopolu v Lučenci. 3.februára 1934 bol utvorený Hasičský športový spolok (HŠS) v Brezničke. Stanovy Krajského úradu v Bratislave pod

č.785159/8- 1934, klub mal materiálne zabezpečenie pre 15 futbalistov. Predsedom klubu bol Pavol Križo, tajomníkom Július Geleta (DRENKO, J.-

KEPENA, J. 2003, s. 79) 4.mája 1934 sa konala v Brezničke slávnosť s programom: 1.Zivý obraz žiakov, s prejavom žiaka Michala Ostrihoňa, 2.Slávnostná reč uč. Jána Pánika, 3.Recitácie príležitostných básní, 4. V Potravnom družstve sa odohrala aj scéna v jednom dejstve „ Matka Štefánikova“. Účinkovali Zuzana Gáborová, Ján Morháč, Ján Murín, Jozef Hoffmann, Július Vingárik, Mária Kelemenová, Jolana Križová, Ondrej

Breznička, ev.a.v. Kalinovo, Četnícka stanica Kalinovo, zdravotnícky obvod Cinobaňa. (Administratívny lexikon obcí ....1928)

Štatistika obcí na Slovensku (1928) uvádza, že Breznička patrí XVIII. župy, okres Lučenec, notariát Kalinovo, obyv. 367, obecný chotár v kat. jutrách 974. Daňová základňa tvoriaca podklad vyrubených obecných prírážok: 2,693.93. Celková rozpočtová potreba na rok 1927 10,254.63. Výška v % obecnej prírážky na roky 1925 180, r.1926 200, r. 1927 200. Výmera pôdy poľnohospodárskej kat. I. 3, hodnota 6000 Kčs. Hodnota nemovitosti 6000. Vklady 2,505.03, cenné papiere 1.500, celková hodnota 10,005.03. Úloha pre obec- kúpa novej striekačky. (Štatistika obcí na Slovensku 1928)

Pekný opis tohto kraja uvádza Polívka,V. v monografii Novohradu (1928). Z ktorého vyberáme: „ Prvou stanicou od Lučenca na trati Lučenec- Utekáč je Kalinovo (948 obyv., slov. obec temer z ¾ evanjelická, ale bez kostola; evanjelici chodia do susedného Hrabova, 424 obyv., oddeleného len Ipľom a katolíci do Brezničky..... Bohaté ložiská hlíny tehliarskej sú tiež u Brezničky, 367 obyv., slovenskej obce z 2/3 evanjelickej. Katolícky kostol je pre občanov z Brezničky, Kalinova, Hrabova, Veľkej Vsi a roztratených samôt v okolí. Z Brezničky odbočuje trať na Mládzovo, ďalej Cinobaňu a do Katarínskej Huty smerom sz..... Kraj veľmi, pekný romantický... Vráťme sa späť do Brezničky a pokračujme v ceste na Utekáč. Z Brezničky sa polhodinku prideme do Zelenova...“ . (POLÍVKA, V. 1928).

Vo voľbách v roku 1929 boli v Brezničke takéto výsledky: 1.HSES 108 hlasov, Republikánska strana 40, Národno socialistická strana 13, Soc. demokratická s. 8, Komunistická s. 5, Maďarské strany 5 hlasov.(OBECNÁ KRONIKA Breznička I.) V Kalinove bol Živnostenský úverový ústav, družstvo s obmedzeným ručením. Od 24.júla 1927 došlo k fúzii so Živnostenským úverným ústavom v Málinci. Po roku 1929 členkou sa stala aj súkromníčka Margita Textorisová z Brezničky. Potravné družstvo bolo aj v Brezničke. (Štátny archív v Banskej Bystrici, fond Krajský súd B. Bystrica, Firemný register B XII.č.752, škatuľa č.292). Základné služby obyvateľstva zabezpečovali hlavne miestni remeselníci (kováč, obuvník, krajčír). Zásobovanie mali na starosti miestni obchodníci, hlavne Potravné družstvo.

20.marca 1929 bolo riadne valné zhromaždenie DHZ v Brezničke, za účasti 18 činných a 2 nových členov. Vyberáme zo správ tajomníka: v r. 1928 mal zbor 20 činných členov a 1 náhradného (z ktorých 1 narukoval, a 1 bol vylúčený miesto veliteľom). Zbor sa zúčastnil hasenia 4 požiarov na okolí, mal 13 cvičení, a to 11 školných a 2 slávnostné. Zbor poriadal 4 tanečné zábavy. Pokladničná správa: v r. 1928 príjem 4 339, 30 Kčs, výdavky 2 474,40 Kčs. Správa strojníka Jána Hlásníka a gazdu Jána Sršňa. Zbor má kompletnú striekačku so 70 m hadicami. Stav výstroja: 18 blúz súkenných, 19 remenných čiapok, 20 odznakov „ Na pomoc“.Voľba nových funkcionárov: za veliteľa znovu zvolený Ján Pánik správca ev. školy, za miestoveliťa Martin Balkovský, za tajomníka Martin Morháč.

V r. 1922- 1934 došlo postupne k pričleneniu staníc Cinobaňa, Zelenovo a Katarínska Huta k žst. Brezňička.

(Pamätná kniha železničnej stanice Brezňička 1925, rkp.)

Na čele obce Brezňička stáli starostovia. Členov Obecného (OZ) zastupiteľstva volili občania v Komunálnych voľbách na základe kandidátok jednotlivých politických strán. Kompetencie obecnej samosprávy podliehali aj jednotlivé osady. Obec mala kataster, nehnuteľnosti a budovy. Pri OZ pracovala finančná, daňová, vicinálna, zdravotnícka a osvetová komisia. V obci bol hájnik, kováč, obchodník, pôrodná asistentka, obhliadač mívfol a nočný strážnik.

V roku 1925 v parlamentných voľbách v okrese Lučenec boli takéto výsledky: 1. HSLS 7845 hlasov (24,04%), 2. KSC 7 360 (22,53 %), 3. Agrárna strana 4 825 (14,75%), 4. SNS 3 659 (11,15%). V Brezňičke vo voľbách:

politická strana	voľby do posl. snemovne	senát
Hlinková slovenská ľudová strana	92	78
Slovenská národná strana (SNS)	42	37
Republikánska strana (roľnícka)	41	40
Komunistická strana	9	8
Českoslov. soc. demokratická strana	7	7
Strana židovská	6	6 hlasov.

(OBEČNÁ KRONIKA I. Brezňička)

V roku 1926 sa konal revíziu hasičského zariadenia v okrese Lučenec Jozef Antušek okresný dozorca, ktorý pre Brezňičku zaznamenal, že majú malú hasičskú striekačku, bez savič, 60 hadíc, 4 vedrá a lekárničku.

V roku 1927 Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) sa stáva členom Okresnej hasičskej jednoty (OHJ) č. 5 v Lučenci Stanovy DHZ v Brezňičke boli schválené OMBV č.432 297/S/ 1927 14.októbra 1927. (DRENKO, J.-KEPENA, J. 2003) DHZ mal len jednu dvojkoľosovú ručnú striekačku preto si kúpili väčšiu z Boľkoviec za 5 000 Kč.

Brezňička aj počas prvej CSR ostala poľnohospodárskou obcou. Ľudia pracovali na svojich pozemkoch, chovali dobytok. Malá časť obyvateľstva pracovala v miestnej tehelni a v okolitých obciach (železiarne, sklárne, tehelne, pily).V roku 1927 tehelňa vyhořela a závod odkúpili bratia Krížovci z Brezňičky. V roku 1927 starostom obce bol Mlynárik Ján, pokladníkom Gábor Michal kedves. V obecných voľbách išli pod názvom " Obecná strana": Martin Gábor, Krížo Ján, Hronec Pavol, Hoffmann Ján, Hronec Juraj, Morháč Juraj kyndermaj, Tahusz Aladár, Gábor Pavel turčan, Paľko Juraj, Gábor Michal, Morháč Ondrej hajt. a i.

Administratívny lexikon obcí (1928) o Brezňičke zaznamenáva: správny okres Lučenec, Československo, pošta Kalinovo, železničná stanica, telegraf Brezňička, notariát Kalinovo, ľudová škola as. Brezňička, Farské úrady, rim.kat.

Stručne zo spolkovéj činnosti od r. 1945

Hasičstvo

Na tradíciách tzv. povinného hasičstva ešte z konca 19.storočia a Dobrovoľného hasičstva v Brezňičke (od r. 1927, foto z r. 1936, tu sú mená 20 hasičov,1937 hasičské skladište).

Po oslobodení (1945) došlo k reorganizácii hasičstva aj v Brezňičke (stanovv pod č. 244/1- III/3-46 v roku 1946) patriace do okresu Lučenec, v r. 1950-1960 do okresu Poltár.

Na valnom zhromaždení OV DHS v Poltári dňa 22.apríla 1951 bola ustanovená dobrovoľná organizácia ČSH pod názvom Okresný výbor Československého zväzu hasičstva v Poltári. Na valnom zhromaždení 27.apríla 1951 boli zvolení funkcionári: predsedom sa stal Ján Pánik riaditeľ školy v Brezňičke.

15. septembra 1953 Poverenieťvo vnútra DHS premenovalo na Miestne jednotky Československého zväzu hasičstva tak i ČSH Brezňička, kde funkcionári boli: predseda Murín Ján, podpredseda Gábor Ján, tajomník, Balkovský Martin, Morháč Ján, rok. ohlás. 1949. Zmena DHS na MJ ČSH v r. 1953 na jednotky ČZPO (Československého zväzu požiarnej ochrany). Brezňička: predseda Balkovský Martin, podpredseda Lörinčík Ján, organizačný referent Gábor Vlado, referent včeviku Lörinčík Ján. Funkcionárom OV v Poltári z Brezňičky bol Pavol Turčaj.

Po roku 1960 požiarníci z Brezňičky boli zaradení do okresu Lučenec. členom pomocných orgánov OV v Lučenci v r. 1970-1978 z Brezňičky bol Emil Mačuda.

Z knihv evidencie členov Dobrovoľného požiarneho zboru v Brezňičke, vedení od r. 1971 sa dozvedáme mená požiarnikov aj z Brezňičky: Barik Arpád (člen od r. 1967), Cerovský Dušan(1968), Čipčala Mikuláš (1971), Kretes Milan(1968), Befa Martin (1968), Skypal Peter (1969), Skypal Milan (1969), Porubiak Ján (1969), Kretes Ján (1968), Morháč Pavel, Sirotiak Ján (1968), Prepelica Ivan (1968), Bahleda Ján (1971), Cerový Ján(1977), Budáč Martin (1968), Muška Ján, Kocian Ondrej(1972), Muška Ján (1972), Zavaterník Ján (1972), Porubiak Jozef (1972), Budáč Ján (1972), Badinka Anton (1972), Morháč Ján st.(1972), Petrik Michal (1972), Morháč Ján najst., Hazucha Miroslav(1972), Knechta Ján (1973), Šal'aj Ján (1972).

(Evidencia členov DPZ Brezňička. Státnv archív Lučenec).

Od r. 1996 požiarníci z Brezňičky boli začlenení do okresu Poltár. Snem DPO SR 30.11.2002 v Bratislave rozhodol o tom, že najnižší článok DPO SR zmenil svoj názov na Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) aj v Brezňičke.

BREZNIČKA

MONOGRAFIA OBCE

Breznička 2013

Breznička

TRINOT' ZHROBIRT

Úvodom

*Motto: „Veci a činy, ak nie sú napísané
zahali tma a padnú do zabudnutia,
avšak napísané akoby znovu ožili“*

Vážení čitatelia,

otvárate publikáciu, ktorá Vás zoznámí s prírodou, históriou a kultúrou Brezničky a okolia. Stručnú monografiu spracoval Dr. Jozef Drenko, vlastivedný pracovník z Lučenca za pomoci občanov Brezničky.

Na tomto geograficky malom území Novohradu nazhromaždila príroda, história a kultúra veľa krásy a bohatstiev. Na území Brezničky stáročia pracovali, zveľaďovali ho a chránili generácie našich predchodcov, hlboko doň zapustili korene. Tragédie minulosti však ľud tejto krajiny nezlomili. Malý národ prežil drsnotu dejín, pretrval búrlivosť vekov, v neprajnosti stáročí si uchoval život, svojráz, kultúru a materinskú reč. Tu je náš domov.

Farská kronika Brezničky vedená od r. 1781 bola zničená v r. 1945. Základnými prameňmi sú: Pamätná kniha obce Breznička, vedená od r. 1933, Školská kronika vedená od r. 1929, Pamätná kniha Železničnej stanice Breznička vedená od roku 1925. Vcelku dobre sú spracované cirkevné dejiny. Rímskokatolícku spracoval J. Belčány (1958) ostala však v rukopise. Evanjelickú cirkev Kalinovsko-hrabovskú spracoval P. Jánoš (1992).

Breznička nebola sídlom notárstva, preto archívne dokumenty sú vo fondoch Poltára, Ozdína a Kalinova. Staršie údaje boli získané zo Župného archívu Novohradu v Šalgótarjáne. Mladšie zo Štátneho archívu Banská Bystrica, pobočka Lučenec. Breznička patrila do rôznych okresov ako Fífakovo, Lučenec, Lovinobaňa, Poltár, preto aj archívne dokumenty sú značne rozptýlené. Vzácné sú spomienky a informácie od rodákov a obyvateľov Brezničky.

Treba poznať minulosť, pravdivo žiť prítomnosť a budícnosť obohatiť novou náplňou a kvalitou.

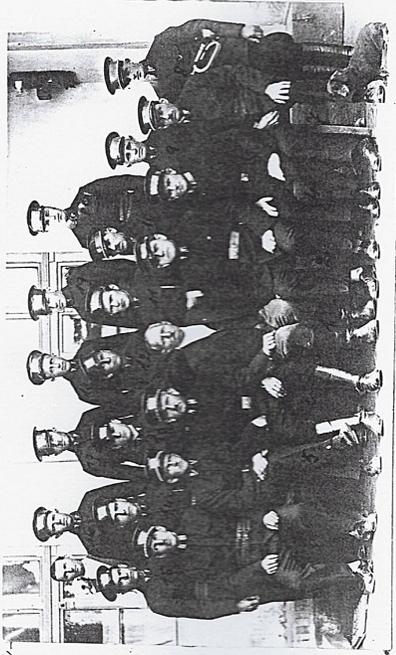
Požývame Vás priateľa na prechádzku do Brezničky a okolia, cez hory a doliny, cez históriu, kultúru a prítomnosť. Aby sme našu domovinu lepšie poznali.

Breznička 2013

Milan ŠuFaj

starosta obce

Dobrovoľný hasič-
ský sbor.

1. Ján Mlynárik, starosta obce; 2. Ján Janík, veliteľ has. sboru; 3. Martin Balhošský, nám. veliteľ; 4. Ján Geleta, hasič; 5. Ján Morháč, buchár, pokladník; 6. Ján Morháč, krajač; 7. Matej Murin; 8. Ondrej Morháč, buchár; 9. Michal Štoliár; 10. Ján Šrien; 11. Pavol Šlásnik; 12. Mikuláš Mikus; 13. Pavol Gábor, druh; 14. Ján Morháč, hasič; 15. Vojtech Joráčan; 16. Martin Palčko; 17. Ján Geleta, str.; 18. Ján Morháč, beta; 19. Ján Gábor, hasič.